

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и чл. 7. и 9. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини, број 53/19 од 28. октобра 2019. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 25. марта 2020. године, донијета је

ОДЛУКА

- Независном оператору система у Босни и Херцеговини се одређује потребни годишњи приход за 2020. годину у износу од 8.150.000 КМ.
- Утврђује се тарифа за рад независног оператора система у износу од:
 - 0,0050 фенинга/kWh, коју плаћају произвођачи за електричну енергију ињектирану у преносни систем, и
 - 0,0676 фенинга/kWh, коју плаћају купци за електричну енергију преузету из преносног система.
- Потребни годишњи приход за 2020. годину се одобрава у структури и износима наведеним у трећој колони следеће табеле:

Опис	2020. захтјев	2020. одобрено	Индекс (3/2)	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
Трошкови материјала	87.000	61.000	0,701	
Трошкови енергената и комунални трошкови	150.000	118.000	0,787	
Трошкови услуга	2.160.815	1.759.241	0,814	
Бруто плате и накнаде запосленим	4.200.000	3.550.000	0,845	
Амортизација	933.083	933.083	1,000	
Финансијски трошкови	508.993	489.536	0,962	
Путни трошкови	160.000	145.000	0,906	
Остали порези и таксе	36.000	31.500	0,875	
Остали расходи	1.177.036	1.062.640	0,903	
А. Укупно трошкови и расходи	9.412.927	8.150.000	0,866	
1. Вишак прихода	1.779.000			
2. Вишак расхода				
3. Остали приходи		200.000		
4. Приходи од електричне енергије (А+1–2–3)	11.191.927	7.950.000	0,710	
Вишак прихода из претходног периода				
Б. Укупно приходи (3+4)	11.191.927	8.150.000	0,728	
Ц. Енергија (kWh)	производња	15.969.642.361	15.969.642.361	1,000
	потрошња	10.576.887.535	10.576.887.535	1,000
Д. Тарифа (фенинг/kWh)	произвођачи	0,0070	0,0050	0,714
	купци	0,0952	0,0676	0,710

- Независни оператор система у Босни и Херцеговини и Електропренос Босне и Херцеговине дужни су да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, купцима који су директно прикључени на преносни систем и власницима лиценце за производњу електричне енергије који посједују производне објекте прикључене на преносни систем, укључујући објекте у пробном раду, сачине извјештај о енергетским величинама у свим тачкама ињектирања у, као и преузимања из преносног система.

5. На основу извјештаја из тачке 4. ове Одлуке, за купца прикљученог на преносни систем, услуге независног оператора система фактуришу се његовом снабдјевачу, а за купца прикљученог на дистрибутивни систем оператору дистрибутивног система (ОДС), односно правном лицу у оквиру којег ОДС дјелује. Услуге независног оператора система произвођачу који ињектира и/или преузима електричну енергију из преносног система фактуришу се лиценцираном произвођачу, односно правном лицу у оквиру којег произвођач дјелује.
6. Тарифа за рад независног оператора система не наплаћује се за енергију преузету у пумпном начину рада.
7. Тарифа одређена овом Одлуком се користи приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
8. Ова Одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. априла 2020. године.

Диспозитив Одлуке објављује се у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Независни оператор система у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: НОС БиХ) представља један од субјеката у електроенергетском сектору и има задатак да управља радом преносног система у Босни и Херцеговини. Надлежности и функције НОС-а БиХ су дефинисане Законом о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и Законом о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-12-17-19/19 од 27. јуна 2019. године (“Службени гласник БиХ”, број 45/19). Тарифа за рад независног оператора система је, према члану 21. Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 93/11, 61/14 и 95/16 – у даљем тексту: Тарифна методологија), намјењена за покривање трошкова рада НОС-а БиХ који настају обављањем дјелатности прописаних чл. 2. и 7. Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини.

Тарифа се, сходно члану 22. Тарифне методологије, утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру те дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисани субјект утврђују се на основу података садржаних у захтјеву за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, утемељене на објективним критеријумима, засноване на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за

одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона БиХ и правила и прописа ДЕРК-а.

Поступак за одређивање тарифе за рад независног оператора система и тарифа за системску и помоћне услуге покренут је по захтјеву НОС-а БиХ, број 53/19 од 28. октобра 2019. године (запримљен 31. октобра 2019. године под бројем 04-28-5-383-1/19).

Захтјев НОС-а БиХ наводи сљедеће трошкове и расходе за 2020. годину: трошкови материјала у износу 87.000 КМ, трошкови енергената и комунални трошкови 150.000 КМ, трошкови услуга 2.160.815 КМ, бруто плате и накнаде запосленим 4.200.000 КМ, амортизација 933.083 КМ, финансијски трошкови 508.933 КМ, путни трошкови 160.000 КМ, остали порези и таксе 36.000 КМ, те остали расходи 1.177.036 КМ, што укупно на име трошкова и расхода износи 9.412.927 КМ. Поред тога, НОС БиХ је у свом захтјеву затражио да му се одобри вишак прихода над расходима у износу од 1.778.969 КМ којим би се обезбиједила средства за инвестиције, отплату кредита те покрића губитка из 2019. године.

НОС БиХ наводи да ће на финансијско пословање у 2020. години значајно утицати више фактора, а посебно истиче обезбјеђење средстава за покриће губитка из 2019. године, имплементацију новог СКАДА/ЕМС система, инвестициона улагања за која нису обезбјеђена средства из амортизације, те питање наплате потраживања од Алуминија д.д. Мостар.

Финансијско пословање се првенствено односи на већ стандардизовану структуру материјалних и нематеријалних трошкова као и услуга, постојеће људске ресурсе уз запослење седам нових извршилаца, те материјални и већ достигнути технички ниво на којем НОС БиХ остварује своју дјелатност.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга на преносној мрежи за 2020. годину, који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2020. годину (запримљен у ДЕРК-у 29. октобра 2019. године под бројем 04-28-5-382-1/19) према коме планирана испорука електричне енергије из преносног система у 2020. години износи 10.576.887.535 kWh, док планирана производња на преносној мрежи износи 15.969.642.361 kWh.

Након прегледа документације, потпуност захтјева НОС-а БиХ је потврђена актом ДЕРК-а број 04-28-5-383-2/19 од 13. новембра 2019. године, о чему је НОС БиХ обавјештен дописом број 04-28-5-383-2/19 од 13. новембра 2019. године, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа, уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када је то сматрао потребним.

Захтјев НОС-а БиХ је рјешаван уз спровођење формалне јавне расправе, у свему према одредбама Правилника о јавним расправама ("Службени гласник БиХ", број 38/05), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих лица да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писмене коментаре у вези са предметом тарифног поступка. Обавјештењем за јавност су позвана и лица заинтересована да у поступку формалне јавне расправе учествују као умјешачи и да претходно писаним путем докажу свој интерес, те је најављено одржавање формалне јавне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, како би саслушао свједочења о њиховим позицијама и интересима, ДЕРК је Закључком број 04-28-5-383-13/19 од

27. новембра 2019. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача сљедећим субјектима: МХ “Електропривреда Републике Српске” Матично предузеће а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар, Р-С Силикон д.о.о. Мркоњић Град и Б.С.И. д.о.о. Јајце.

Нити један од пет наведених умјешача није користио право да у просторијама ДЕРК-а изврши непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе.

Припремна расправа о поднијетом тарифном захтјеву НОС-а БиХ одржана је 3. децембра 2019. године у Тузли. На припремној расправи је утврђена листа питања која ће бити предметом расправе и дефинисан ток формалне јавне расправе. На формалној јавној расправи одржаној 16. децембра 2019. године, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдиле све релевантне чињенице. Обрађено је свако од питања са утврђене листе и то сукцесивно одговором подносиоца захтјева и коментарима на исте од стране умјешача и водитеља поступка.

Извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљњем тексту: Комисија) и достављен је подносиоцу захтјева, те умјешачима којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у Извјештају водитеља поступка потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК-а у тарифном поступку.

Комисија констатује да је Извјештај водитеља поступка пружио разумну основу да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС-а БиХ и заинтересованих лица датим на приједлог овог Извјештаја, након што их је пажљиво размотрила и процијенила, Комисија донесе своју коначну одлуку о тарифи за рад независног оператора система. У вези са предметом ове одлуке, умјешачи ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар и “БСИ” д.о.о. Јајце нису имали примједби на Извјештај водитеља поступка, а коментари НОС-а БиХ и умјешача ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, МХ “Електропривреда Републике Српске” Матично предузеће а.д. Требиње и “Р-С Силикон” д.о.о. Мркоњић Град у најкраћем се резимирају како слиједи:

НОС БиХ оповргава наводе и разматрања у Извјештају водитеља поступка и инсистира на одобравању свих трошкова на захтијеваном нивоу, те очекује да ће Комисија крајње озбиљно и одговорно размотрити њихове примједбе и прихватити чињенице дате, како у планским документима, тако и у додатним одговорима у току јавне расправе.

Умјешач ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, у својим коментарима на Извјештај водитеља поступка, наводи да се слаже са препоруком да се не одобри значајно повећање трошкова услуга и трошкова радне снаге у 2020. години. Сматрају да би због неприхваћања повећања трошкова у траженом износу од стране ДЕРК-а, НОС БиХ морао рационализовати своје кључне трошкове.

У коментарима МХ “Електропривреда Републике Српске” Матично предузеће а.д. Требиње истиче се да се свака измјена тарифе за рад независног оператора система и тарифе за услуге преноса електричне енергије директно одражава на приходе дистрибутивних компанија. Умјешач истиче потребу да се ове тарифе исказују одвојено на рачунима за електричну енергију за крајње купце. Такође, предлаже се одлагање примјене нове одлуке о тарифи за рад независног оператора система.

У коментарима умјешача “Р-С Силикон” д.о.о. Мркоњић Град се указује на присутан тренд пробијања одобрених трошкова од стране НОС-а БиХ, а што је неприхватљиво и неосновано. У том контексту постављају питање и сврхе одржавања тарифних поступака као и доношење одлука о тарифи, ако се исте не поштују од стране регулисаног субјекта. Начелно се подржава приједлог о висини појединих трошкова изнесен у Извјештају водитеља поступка, уз исказану потребу континуисаног праћења њихове реализације.

При доношењу одлуке у поступку одређивања тарифе за рад независног оператора система, Комисија усмјерава своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у Извјештају водитеља поступка, као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача поднесене током цијелог поступка, те цијеловитом опсервацијом одлучује о поднијетом захтјеву. Трагом такве обавезе, Комисија излаже своја сљедећа становишта:

Код одређивања трошкова материјала, Комисија прихваћа приједлог водитеља поступка и сматра разумним трошкове материјала у 2020. години одобрити у висини од 61.000 КМ. Такође, Комисија подржава аргументацију водитеља поступка и приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за енергенте и комуналне трошкове одобрава предложени износ од 118.000 КМ.

Трошак услуга је по свом износу други по величини у структури укупних трошкова НОС-а БиХ. Комисија посебну пажњу усмјерава на поједине трошкове из ове категорије који су по свом износу и значају доминантни. Комисија уважава приједлог водитеља поступка када је у питању услуга одржавања СКАДА система, те одобрава износ од 275.00 КМ, који је дужи низ година константан. Уз рационалан приступ реализације трошка одржавања софтверске опреме, Комисија донекле уважава аргументацију подносица захтјева, те га одобрава у износу од 350.000 КМ. Комисија у потпуности подржава увезивања електроенергетског система БиХ на ИГЦЦ платформу (енг. *International Grid Control Cooperation - IGCC*) која представља врло важан механизам за нетирање дебаланса, те одобрава захтијевани износ овог трошка од 122.000 КМ.

Цијенећи настојања НОС-а БиХ да израдом планираних студија и анализа унаприједи рад електроенергетског система у цјелини, те руковођена досадашњом праксом, Комисија сматра оправданим признати износ од 45.000 КМ за ову намјену. Признају се и одобравају трошкови годишњег финансирања рада Канцеларије за координисане аукције у југоисточној Европи (*SEE CAO*), као и Центра за координацију сигурности (*SCC*) у затраженом износу.

Признаје се и оправдава трошак регулаторне накнаде и трошак подношења захтјева за издавање лиценце за 2020. годину у укупном износу од 70.000 КМ. Сматрајући да НОС БиХ може утицати и на износе осталих појединих трошковних позиција (трошкови одржавања опреме, услуге рекламе, остале услуге и репрезентације) без угрожавања функционалности и свога рада, те пратећи досадашњу реализацију, Комисија одобрава трошак услуга у укупном износу од 1.759.241 КМ.

Трошак радне снаге је доминантан трошак у пословању НОС-а БиХ. Према плану пословања за 2020. годину, ови трошкове чине 44% укупних трошкова. Сагледавајући досадашња остварења трошкова радне снаге у односу на одобрена, евидентна су значајнија одступања која, по мишљењу Комисије, додатно угрожавају ликвидност рада НОС-а БиХ. На присутност овог одступања указали су и умјешачи, те се овом питању на формалној јавној расправи указала посебна пажња. Комисија не прихваћа изнесену аргументацију НОС-а БиХ у вези прекорачења трошка радне снаге и

инсистира на досљедној имплементацији доношених одлука којима се одобравају приходи, односно трошкови за рад независног оператора система. У том смислу, Комисија преподешава износ предложен од стране водитеља поступка, те на позицији трошкова радне снаге за 2020. годину одобрава укупно 3.550.000 КМ. Сматра се да је ниво одобрених средстава, уз рационалан приступ приликом запошљавања новог кадра, достатан за ефикасно пословање НОС-а БиХ.

НОС БиХ је затражио одобрење трошка амортизације за 2020. годину у износу од 933.083 КМ, као резултат обрачуна амортизације на сва средства која НОС БиХ користи. Током формалне јавне расправе умјешачи нису доводили у питање оправданост овог захтјева. Комисија као и у претходном тарифном поступку сугерише НОС-у БиХ да своје рачуноводствене политике, у дијелу процјене животног вијека основних средстава, уређује на начин да кореспондирају са приступом ДЕРК-а приликом оправдавања трошкова. Комисија одобрава трошак амортизације у затраженом износу.

Уз тарифни захтјев, НОС БиХ је доставио и отплатне планове кредита који би требали бити оперативни у 2020. години. Укупне камате по свим кредитима, према захтјеву, износе 480.993 КМ, док захтјевани трошкови осигурања износе 27.700 КМ. У структури камата, садржан је и плански износ од 55.000 КМ, који се односи на камате по тзв. овердрафт кредиту. Код одређивања ове трошковне категорије, Комисија и даље очекује да се подносилац захтјева у потпуности придржава одредби Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини, у смислу да сваком кредитном задужењу НОС-а БиХ, узимању зајма или прихватању неповратних донација, претходи усвајање плана инвестиција, инвестициона одлука управљачких структура НОС-а БиХ, уз благовремено информисање ДЕРК-а и, према потреби, одобрење ДЕРК-а у складу са законом дефинисаним овлашћењима. Имајући све претходно у виду, Комисија признаје износ финансијских трошкова од 489.536 КМ.

Путни трошкови су група трошкова која има прилично уједначено остварење током претходних година. Узимајући у обзир да су ово трошкови на које регулисани субјект може утицати, али истовремено и повећане међународне активности НОС-а БиХ које се покривају из овог трошка, Комисија у 2020. години одобрава износ од 145.000 КМ.

Остали порези и таксе су група трошкова која првенствено обухваћа таксе и порезе који не зависе од резултата пословања. Анализирајући остварење ових трошкова у ранијем периоду, Комисија сматра разумним за 2020. годину одобрити износ у висини од 31.500 КМ.

У погледу одређивања висине осталих расхода, Комисија респектује чињеницу високог износа чланарине у Европској мрежи оператора преносног система за електричну енергију (*ENTSO-E*) и исти одобрава на траженом нивоу од 903.000 КМ. Истовремено се на појединим трошковним ставкама из ове групе, као што су накнаде Управном одбору и Савјетодавном вијећу, накнаде за повремене и привремене послове, могу остварити одређене уштеде, те се одобравају остали расходи укупно у висини од 1.062.640 КМ.

Имајући у виду претходна разматрања и одобравање појединачних трошкова, укупни оправдани трошкови НОС-а БиХ за 2020. годину износе 8.150.000 КМ. Приход НОС-а БиХ треба да покрије све наведене оправдане трошкове регулисаног субјекта, тј. да је једнак износу тих трошкова. Ипак, мора се имати у виду да ће НОС БиХ у 2020. години имати и приход од ревизије елабората, те приход по основу учешћа у Пројекту прекограничног управљања варијабилним обновљивим изворима енергије и складишним јединицама које омогућују транснационално велепродајно тржиште

(*CROSSBOW* пројект). Комисија подржава приједлог водитеља поступка да се овај приход, на основу реализације у 2019. години, може процијенити на износ од укупно 200.000 КМ, и у том износу умањити укупан потребни приход, имајући у виду да, према рачуноводственим правилима, НОС БиХ евидентира исти износ на трошковима радне снаге, те је ефекат неутралан са аспекта биланса успјеха.

Стављајући у релацију укупне оправдане трошкове и остале приходе НОС-а БиХ, долази се до потребног прихода за 2020. годину који се треба остварити из тарифе за рад независног оператора система у износу од 7.950.000 КМ. На основу изведених анализа захтјеваних трошкова, расхода и осталих прихода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, као потребни годишњи приход Независном оператору система у Босни и Херцеговини за 2020. годину, утврђује и одобрава укупни износ од 8.150.000 КМ.

Стављањем потребног прихода који се треба остварити из тарифе у релацију са енергијом коју произвођачи ињектирају у мрежу преноса и коју купци преузимају са мреже преноса, узимајући у обзир однос Л и Г компоненте 90%:10%, одређена је тарифа за рад независног оператора система. Као и у претходном тарифном поступку, дио потребног прихода НОС-а БиХ који се односи на тарифу коју плаћају произвођачи за електричну енергију ињектирану у преносни систем, се, у складу са Методологијом, одређује на нивоу од 10% потребног прихода који се остварује из тарифе. На основу свега претходно наведеног у овом образложењу, утврђује се тарифа за рад независног оператора система као у диспозитиву Одлуке.

Као и до сада, ДЕРК ће константно пратити примјену утврђене тарифе и реализацију Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ, те по потреби приступити подешавању тарифе. Појединачне компоненте потребног прихода, НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом Одлуком одобрених вриједности.

Тарифа одређена у напријед наведеним износима, по увјерењу Комисије, осигурава потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању. У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процијени степен вјероватноће остварења свих процјењених трошкова и расхода, на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, Извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих страна (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. Правилника о тарифном поступку, подносилац захтјева као регулисани субјект има обавезу осигурати приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовом главном уреду током радних дана и објављена на његовој званичној интернет презентацији.

У складу са чланом 9.2 Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини, против Одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана пријема.

Број: 04-28-5-383-39/19
25. марта 2020. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић